

STREDNÁ ODBORNÁ ŠKOLA
Komenského 16, 082 71 Lipany

Učebný zdroj pre žiakov z predmetu slovenský jazyk
odbor Kozmetik a Pracovník marketingu

2. ročník

Vypracovala: Mgr. Dagmar Čtvrtníčková

**Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/
Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ**

OBSAH

OBSAH	2
Text 1 Pádové prípony	3
Text 2 Zvieracie podstatné mená mužského rodu	3
Text 3 Súhrnné pomenovania rodiny na -í/-oví/-ovci	4
Text 4 Euro.....	5
Text 5 Percentá.....	6
Text 6 Vykanie	6
Text 7 Fyzikálne jednotky a ich značky	7
Text 8 Interpunkcia	7
Text 9 Podstatné mená mužského rodu, ktoré sú cudzieho pôvodu a zakončené na spoluhlásku l alebo r.....	10
Text 10 Je veta „Tento problém musíme čo najskôr poriešiť“ správna?	11
Text 11 Odsek	11
Text 12 Pomáhať komu/čomu, napomáhať koho/čo	12
Text 13 Nespisovné slovesá „jednať“ a „prejednať“	13
Text 14 Riaditeľ Novák, riaditeľka Nováková.....	13
Text 15 Slovo "vid'" (napr. vid' kapitola ...).....	14
Text 16 Veľké a malé písmená.....	14
Text 17 Za účelom podnikania.....	15
Text 18 Predložky u a pri	15
Text 19 Najčastejšie jazykové nedostatky v úradných dokumentoch.....	16
Text 20 Je to tak	25
Zdroj textov:.....	26

Text 1 Pádové prípony

Vzor dub a stroj – množné číslo – nominatív a genitív – zvieracie podstatné mená

Zvieracie podstatné mená (okrem čiastočne slov pes, vlk, vták a ďalej okrem slov podľa vzoru pony a okrem umeleckého štýlu) sú v slovenčine v *množnom čísle* (na rozdiel od češtiny) neživotné, t. j. považujú sa v množnom čísle za veci/neživé tvory, a skloňujú sa preto v množnom čísle podľa vzorov dub resp. stroj, nie podľa vzoru chlap. Preto:

hadi → hady

sloni → slony

medvedi → medvede

mravci → mravce

dvojitozubci → dvojitozubce

samci → samce

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#P.C3.A1dov.C3.A9_pr.C3.ADpony_2

Text 2 Zvieracie podstatné mená mužského rodu

Zvieracie podstatné mená mužského rodu sa v jednotnom čísle skloňujú podľa vzoru chlap a v množnom čísle podľa neživotných vzorov dub (napr. *býky*, *slony*) alebo stroj (napr. *zajace*, *jelene*). Výnimkou sú zvieracie podstatné mená pes, vlk a vták, ktoré na rozdiel od ostatných zvieracích podstatných mien mužského rodu možno v množnom čísle skloňovať aj ako životné, t. j. v nominatíve množného čísla sú popri podobách *psy*, *vlky*, *vtáky* správne aj podoby *psi*, *vlci*, *vtáci* a v akuzatíve množného čísla popri podobách (*vidím*) *psy*, *vlky*, *vtáky*

aj podoby (*vidím*) **psov, vlkov, vtákov**. Vo všeobecnosti sa v štylisticky neutrálnych prejavoch uprednostňujú podoby zodpovedajúce skloňovaniu podľa neživotných vzorov podstatných mien mužského rodu a v odbornej literatúre sa používajú iba tvary psy (napr. **nakrmené psy**, *poľovné psy*, *strážne psy*), vlky (*hladné vlky*), *vtáky* (*dravé vtáky*). Spojenia ako **nakrmení psi**, *poľovní psi*, *strážni psi*, *hladní vlci*, *draví vtáci* sú takisto spisovné, ale štylisticky príznakové a používajú sa väčšinou v beletrii na zdôraznenie bližšieho vzťahu človeka a zvierat'a.

V metaforických vyjadreniach možno používať všetky zvieracie podstatné mená aj v personifikovanej, životnej podobe (netýka sa to iba trojice *psi*, *vlci*, *vtáci*). Napríklad, keď tučniakmi nazveme tlstých chlapov vo frakoch: *tučniaci sa žoviálne zdravili a pripaľovali si cigary*, alebo hokejistov pittsburského klubu: *tučniaci vyhrali s Detroitom 4 : 2*.

<http://jazykovaporadna.sme.sk/q/2776/#>

Text 3 Súhrnné pomenovania rodiny na -í/-oví/-ovci

Súhrnné pomenovania rodiny (na rozdiel od češtiny) tvoríme nie paušálne pomocou -í/-oví, ale takto:

Ak meno rodiny nie je prídavným menom (inými slovami: tam, kde má ženský tvar mena príponu -ová), tak príponou -ovci, napr.:

Žiakoví/Žiakovi → Žiakovci

Leškoví/Leškovi → Leškovci

Ak je meno rodiny dvojslabičným prídavným menom, tak príponou -í, napr.:

Šťastnovci → Šťastní

Čiernovci → Čierni

Ak je meno rodiny iným prídavným menom, tak buď príponou -ovci alebo príponou -í, napr.:

správne je: Jesenský aj Jesenskovci

správne je: Lehockí aj Lehockovci

V spojení so slovom rodina nasleduje hore uvedený tvar v genitíve (rodina Žiakovcov, rodina Šťastných, rodina Jesenkých/Jesenskovcov). V prvom prípade (teda ak meno rodiny nie je prídavným menom) možno v spojení so slovom rodina použiť aj tvar v nominatíve s -ová (rodina Žiakovcov aj rodina Žiaková), nie však -ova (rodina Žiakova je teda nesprávne).

V spojení so slovom manželia, bratia, Peter a Anna, pán a pani a pod. (manželvia Žiakovci, pán a pani Jesenský) sa v prípade, ak je priezvisko tvorené príponou -í, píše -í (nie -ý):

Peter a Jana/manželvia/bratia Jesenský → Peter a Jana/manželvia/bratia Jesenský

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Dine#S.C3.BAhrnn.C3.A9_pomenovania_rodiny_na_-.C3.AD.2F-ov.C3.AD.2F-ovci_.5B11.5D

Text 4 Euro

Názov základnej peňažnej jednotky a platidla v niektorých štátoch Európskej únie euro je všeobecné podstatné meno stredného rodu, píše sa s malým začiatočným písmenom (podobne ako názvy iných menových jednotiek *koruna*, *dolár*, *libra*) a skloňuje sa podľa vzoru *mesto*: *euro* – *bez eura* – *k euru* – *euro* – *o eure* – *s eurom*; *eurá* – *bez eur* – *k eurám* – *eurá* – *o eurách* – *s eurami*. Popri slove euro sa používa značka € a trojpísmenkový kód *EUR* (v bankovom styku), ako napr. *SKK* – *slovenská koruna*, *CZK* – *česká koruna*.

<http://jazykovaporadna.sme.sk/q/135/>

Text 5 Percentá

Medzi číselným údajom a znakom % sa v zásade píše medzera (napr. nárast o 12 % = nárast o 12 percent). Podľa výkladu normy STN 01 6910 a vyjadrenia jazykovej poradne SME to platí aj vtedy, ak znak % znamená prídavné meno (napr. 12 % roztok = 12-percentný roztok); podľa knihy *Slovenčina bez chýb* sa však v takomto prípade medzera nepíše (napr. 12% roztok = 12-percentný roztok).

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Percent.C3.A1

Text 6 Vykanie

Pri vykaní je v príslušnej vete prísudkové sloveso aj doplnok vyjadrený prídavným minulým (na rozdiel od češtiny) v množnom čísle, zatiaľ čo prídavné meno v prísudku aj doplnku je (rovnako ako v češtine) v jednotnom čísle a v rode svojho podmetu. Preto napr.:

~~Slečna, keby ste bola taká dobrá a pomohla mi~~ → Slečna, keby ste boli taká dobrá a pomohli mi.

~~Pán Novák, bol ste tam?~~ → Pán Novák, boli ste tam?

~~Tetka, prišla ste posledná~~ → Tetka, prišli ste posledná

~~Písal ste to sám?~~ → Písali ste to sám?

~~Ďakujem, že ste mi pomohol.~~ → Ďakujem, že ste mi pomohli.

Tento princíp platí aj pre menné prídavné mená rád, dlžen, hoden:

~~Aj vy by ste bola rada, keby pršalo~~ → Aj vy by ste boli rada, keby pršalo

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Vykanie

Text 7 Fyzikálne jednotky a ich značky

Jednotky sa píše s malým začiatočným písmenom (napr. meter, farad). Značky jednotiek sa tiež v zásade píše malým (napr. m), ale značky jednotiek pomenovaných po osobe sa píše veľkým (napr. F, A, W, V). Výnimku tvorí značka litra (povolené je L aj l, do roku 1979 sa písalo len malé l) a staršia značka fermi (f – malé písmeno).

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Fyzik.C3.A1lne_jednotky_a_ich_zna.C4.8Dky

Text 8 Interpunkcia

a) Za bodkou a čiarkou v bežnom texte sa píše medzera:

~~Muž, ktorý sa usmieva, má dobrú náladu. Jeho žena oddychuje.~~ → Muž, ktorý sa usmieva, má dobrú náladu. Jeho žena oddychuje.

Platí to aj pre iniciály:

~~T.G. Masaryk~~ → T. G. Masaryk

Platí to aj pre dvojpísmenové skratky typu t. j., a. s. a tak ďalej.

Medzera za bodkou sa nepíše pred iným interpunkčným znamienkom (napr. čiarkou):

~~B. B.,~~ → B. B.,

b) Bodka vypadáva pred bodkou označujúcou koniec vety (aby nevznikli dve bodky za sebou):

~~Vítame kráľa Ľudovíta IV...~~ → Vítame kráľa Ľudovíta IV.

c) Na rozdiel od angličtiny sa príslovkové určenie na začiatku vety nikdy neoddeľuje čiarkou:

~~V matematike, Einsteinova rovnica označuje...~~ → V matematike Einsteinova rovnica označuje....

~~Po príchode do mesta, rodina našla dom...~~ → Po príchode do mesta rodina našla dom...

d) V spojeniach typu „podstatné meno + ...-ný/-ná/-né + ďalšie slová“ (časť za podstatným menom je vlastne skrátene vyjadrenie vedľajšej vety začínajúcej sa na „ktorý“) písanie čiarky závisí od významu vety: (a) ak si do spojenia možno domyslieť slovo „mimochodom“, čiarka sa píše, (b) ak si nemožno domyslieť slovo „mimochodom“ (inými slovami: ak je časť za podstatným menom skrátene vyjadrením vedľajšej vety začínajúcej na „(len) taký, ktorý“), čiarka sa nepíše, napr.:

Dom postavený rodičmi raz dávno je najkrajším domom v meste. (hovoriaci má len jeden dom) → Dom, postavený rodičmi raz dávno, je najkrajším domom v meste. [Možno si domyslieť „Dom (ktorý bol) mimochodom postavený rodičmi...“; inými slovami: význam nie je „Len taký dom, ktorý bol postavený rodičmi...“, pretože dom majú len jeden.]

Dom, postavený na piesku, sa ľahko zrúti → Dom postavený na piesku sa ľahko zrúti [Nemožno si domyslieť „Dom (ktorý bol) mimochodom postavený na piesku...“; inými slovami: význam je „Len taký dom, ktorý je postavený na piesku...“]

Toto rozlišovanie je mimochodom obsahovo rovnaké ako v(o vzorovej spisovnej) angličtine rozlišovanie medzi použitím spojky that alebo which (oboje vo význame „ktorý“).

e) V prívlastkových spojeniach typu „prídavné meno + prídavné meno + podstatné meno“ písanie čiarky závisí od významu vety: (a) ak si medzi prídavné mená možno domyslieť slová

„inak/lepšie povedané“ alebo jednoducho spojku „a (to)“, čiarka sa píše, (b) inak sa čiarka nepíše, napr.:

mastná, sparená krajina → mastná, sparená krajina [krajina je mastná a (inak povedané) sparená]

súčasná, slovenská poézia → súčasná slovenská poézia [zo slovenskej poézie len súčasná]

f) Pred výrazmi **a preto, a tak, a teda, a predsa, a jednako, a pritom** a podobne, ako aj pred **a to** sa píše čiarka:

Nikto tam nebol a tak odišiel → Nikto tam nebol, a tak odišiel.

g) Pred **alebo** sa normálne nepíše čiarka. Píše sa len v spojení buď – alebo (resp. alebo – alebo) a môže sa písať len vtedy, ak vyjadruje zreteľný stupňovací, odporovací alebo vylučovací vzťah (teda mimo jej „hlavného“ použitia).

h) Pred **ako/než/ani** sa píše čiarka, len keď nasleduje (celá) vedľajšia veta (vrátane porovnávacej vedľajšej vety), inak sa čiarka nepíše:

Je tu lepšie ako som čakal. → Je to lepšie, ako som čakal. [vedľajšia veta je „ako som čakal“, teda ako pripája vetu „čakal som“.]

Je to lepšie, ako vlani. → Je to lepšie ako vlani. [„vlani“ nie je vedľajšia veta, ale len slovo.]

i) V číselne vyjadrenom dátume uvedenom vo vete sa píše medzery (Prišli 20. 3. 2011), iba ak stojí samostatne, môžu sa medzery vynechať (20.3.2011).

j) Príslovkové určenia rozličného druhu alebo toho istého druhu so širším a užším určením neoddeľujeme čiarkou:

Bratislava, 2. 10. 2011 → Bratislava 2. 10. 2011 [bez čiarky za mestom a navyše mimochodom bez bodky na konci!]

V Bratislave, 2. 10. 2011 → V Bratislave 2. 10. 2011

Bratislava, dňa 2. 10. 2011 → Bratislava dňa 2. 10. 2011

Leteli dolu kopcom, v najprudšom cvale, rovno do mňa. → Leteli dolu kopcom v najprudšom cvale rovno do mňa.

Olej sa nalieva až po kontrolnú skrutku, po boku skrine. → Olej sa nalieva až po kontrolnú skrutku po boku skrine.

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Interpunkcia

Text 9 Podstatné mená mužského rodu, ktoré sú cudzieho pôvodu a zakončené na spoluhlásku *l* alebo *r*

Nie všetky neživotné podstatné mená mužského rodu, ktoré sú cudzieho pôvodu a sú zakončené na spoluhlásku *l* alebo *r*, majú v lokáli jednotného čísla pádovú príponu *-i*. Veľká skupina slov má v uvedenom páde tvar s pádovou príponou *-e* pravidelne podľa vzoru *dub*. Zo slov zakončených na *-l* sú to slová na *-al*, napr. *festival* – na *festivale*, *karneval* – na *karnevale*, *interval* – v *intervale*, na *-il*, napr. *automobil* – v *automobile*, *bacil* – o *bacile*, *profil* – v *profile*, *textil* – na *textile*, *detail* – na *detaile*, *email* (náter) – na *emaile*, *koktail* – v *koktaile*, na *-ýl*, napr. *štýl* – v *štýle*, na *-ol*, napr. *alkohol* – v *alkohole*, *mentol* – v *mentole*, na *-ól*, napr. *gól* – o *góle*, *pól* – na *póle*, na *-ul*, napr. *titul* – na *titule*, *vestibul* – vo *vestibule*, na *-ál*, napr. *paškál* – na *paškále*, *paušál* – v *paušále*, *globál* – v *globále* a i. Do tejto skupiny sa podľa súčasnej kodifikácie zaradilo aj novšie slovo e-mail (v *e-maile*), hoci je pravda, že v praxi sa často aj pri tomto slove uplatňuje skloňovanie ako pri skupine slov (*hotel*, *seriál*, *areál*), ktoré majú v lokáli jednotného čísla pádovú príponu *-i* vzoru *stroj*.

<http://jazykovaporadna.sme.sk/q/335/>

Text 10 Je veta „Tento problém musíme čo najskôr poriešiť“ správna?

V bežných rečových prejavoch sa nezriedka môžeme stretnúť s takýmito vyjadreniami: *poriešiť problém; neviem, ako to mám poriešiť; musím poriešiť bývanie; treba poriešiť otázku miezd; poriešiť nečakanú situáciu; poriešil naliehavý problém* a v poslednom období začína sloveso *poriešiť* prenikať aj do úradnej korešpondencie, oficiálnych rokovaní, verejných správ a dokumentov. Tieto vyjadrenia však do spisovného jazykového prejavu nepatria. Namiesto nespisovného slovesa *poriešiť* je potrebné používať nedokonavé sloveso *riešiť* alebo dokonavé sloveso *vyriešiť, doriešiť* (úplne vyriešiť).

Správne teda hovoríme: *neviem, ako to mám vyriešiť, resp. neviem, ako to mám riešiť; musím vyriešiť bývanie; treba vyriešiť otázku miezd; vyriešil nečakanú situáciu, práve doriešil naliehavý problém.*

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Je%20veta%20%E2%80%9ETento%20probl%C3%A9m%20mus%C3%ADme%20%C4%8Do%20najsk%C3%B4r%20porie%C5%A1i%C5%A5%E2%80%9C%20spr%C3%A1vna?>

Text 11 Odsek

Krátky slovník slovenského jazyka vysvetľuje význam slova **odsek** ako relatívne samostatnú časť textu, ktorej začiatok je umiestnený v novom riadku. V jazykovej praxi sa neraz stretávame s používaním jeho nesprávneho ekvivalentu *odstavec*. Slovo *odstavec* však nepatrí medzi spisovné jazykové prostriedky a súčasné kodifikačný príručky spisovnej slovenčiny ho hodnotia ako nespisovné. Preto je potrebné používať iba slovo **odsek**, napríklad vo vyjadreniach: *v týchto textoch nie sú **odseky**; postupujte podľa § 7 **odsek** 3 zákona o štátnom*

jazyku; doplnili prvý **odsek** v článku 101 Ústavy Slovenskej republiky; daj túto vetu do nového **odseku**; pôvodný text rozšírili o dva nové **odseky**.

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Odsek>

Text 12 Pomáhať komu/čomu, napomáhať koho/čo

Vo verejnom a súkromnom ústnom i písomnom prejave sa stretávame aj s takýmito vetami: *Počítače a počítačová gramotnosť najmä mladých ľudí napomáhajú lepšiemu uplatneniu absolventov stredných škôl na trhu práce, Produkty na vlasy obsahujúce toxické chemikálie napomáhajú vypadávaniu vlasov, Popredný producent antibakteriálnych náterových hmôt svojimi výrobkami napomáha boju proti škodlivým baktériám.* V uvedených vetách sa sloveso *napomáhať* nesprávne viaže s 3. pádom (datívom). Datívna väzba sa sem dostala z významovo blízkeho slovesa *pomáhať*, pri ktorom je ustálená väzba s datívom. Napríklad: ***Pomáhať rodičom*** v starobe je naša povinnosť. Sloveso *napomáhať* má však odlišnú pádovú väzbu – viaže sa so 4. pádom (akuzatívom). Napríklad: *Produkty na vlasy obsahujúce toxické chemikálie napomáhajú vypadávanie vlasov.* Kríženie väzieb pri slovesách *napomáhať* a *pomáhať* je nenáležité, preto je potrebné pamätať na to, že k slovesu *napomáhať* sa predmet viaže v akuzatíve: ***napomáhať koho/čo***. V spisovnom jazykovom prejave použijeme aj ďalšie dva uvedené príklady takto: *Počítače a počítačová gramotnosť najmä mladých ľudí napomáhajú lepšie uplatnenie absolventov stredných škôl na trhu práce, Popredný producent antibakteriálnych náterových hmôt svojimi výrobkami napomáha boj proti škodlivým baktériám.*

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykov%C3%A9%20okienko%20Pom%C3%A1ha%C5%A5%20komu/%C4%8Domu>

Text 13 Nespisovné slovesá „jednať“ a „prejednať“

V písomných alebo ústnych jazykových prejavoch môžeme občas zachytiť napríklad aj takéto vety: „*V tejto veci musíme rýchlo jednať.*“, „*Práve prejednali prvý bod programu.*“, „*O tejto téme sme jednali na predchádzajúcom stretnutí.*“, „*Nevie jednať so svojimi podriadenými*“ a pod.

Ako sa uvádza v základnej kodifikačnej príručke Krátkom slovníku slovenského jazyka, slovesá „jednať“ a „prejednať“ nepatria do spisovnej slovnej zásoby nášho jazyka. Namiesto nich je potrebné vo verejných rečových prejavoch, ktoré by mali spĺňať požiadavku spisovnosti, použiť spisovné výrazy *konat'*, *robiť*, *rokovat'*, *diskutovať*, *vychádzať s niekým*. To znamená, že v spisovnom jazykovom prejave použijeme uvedené vety takto: „*V tejto veci musíme rýchlo konat'.*“, „*Práve prerokovali prvý bod programu.*“, „*O tejto téme sme diskutovali na predchádzajúcom stretnutí.*“, „*Nevie vychádzať so svojimi podriadenými.*“.

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%20Nespisovn%C3%A9%20sloves%C3%A1%20E2%80%9Ejedna%C5%A5%E2%80%9C%20a%20E2%80%9Eprejedna%C5%A5%E2%80%9C>

Text 14 Riaditeľ Novák, riaditeľka Nováková

Pri úradnej korešpondencii sa z času na čas stretávame so slovnými spojeniami typu *riaditeľ Nováková*, *vedúci Kováčová*, *doktor Beláková*. Tieto podoby však nezodpovedajú pravidlám slovenského spisovného jazyka, podľa ktorých sa vetné členy v takýchto spojeniach musia zhodovať v gramatickom rode. Pravidlo zhody gramatického rodu všeobecného podstatného mena a osobného vlastného podstatného mena v spojeniach typu *priateľka Júlia*, *susedka Havlíčková* sa bez výnimky uplatňuje aj pri uvádzaní funkcie alebo zamestnania spolu so ženským priezviskom.

V ústnej a písomnej komunikácii sú teda správne tieto vyjadrenia: **riaditeľka Nováková, vedúca Kováčová, doktorka Beláková.**

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Riadite%C4%BE%20Nov%C3%A1k,%20riadite%C4%BEka%20Nov%C3%A1kov%C3%A1>

Text 15 Slovo "vid'" (napr. vid' kapitola ...)

Slovo *vid'* je tvar 2. osoby rozkazovacieho spôsobu od slovesa *vidieť*, ktorým sa vyjadruje význam „nech vidíš, aby si videl“ (ide tu o zmyslový vnem). Pri použití tohto tvaru sa na konci vety dáva výkričník. Pri bibliografických odkazoch sa používa výraz *pozri* bez výkričníka, ktorým sa odkazuje na príslušný prameň, prípadne *porov.* (*porovnaj*).

<http://jazykovaporadna.sme.sk/q/2188/>

Text 16 Veľké a malé písmená

Pri písaní úradnej korešpondencie sa neraz stretávame s váhaním, ako správne vo vete napísať názov odboru, sekcie, oddelenia, útvaru, komisie, referátu a pod.: „S malým začiatočným písmenom alebo naopak s veľkým?“

Podľa Pravidiel slovenského pravopisu sa nižšie organizačné alebo pomocné jednotky inštitúcií, organizácií, ústavov, úradov, podnikov, firiem nepovažujú za vlastné podstatné mená, a preto sa píše s malým začiatočným písmenom.

Správne teda píšeme: *odbor informatiky Ministerstva kultúry SR, tlačové oddelenie Európskeho parlamentu, sekcia finančného trhu Ministerstva financií SR, útvar personálnej práce a miezd Univerzity Mateja Bela.*

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2001>

Text 17 Za účelom podnikania

Krátky slovník slovenského jazyka hodnotí slovné spojenie *za účelom* ako nespisovné a uvádza jeho správny spisovný ekvivalent *s cieľom*. Napriek tomu sa pri čítaní rozličných písomných materiálov čoraz častejšie stretávame s vyjadreniami typu *za účelom podpory vzdelávania, za účelom zamestnania, za účelom stanovenia dane* a pod. Výraz *za účelom* sa do slovenčiny dostal v minulosti pod vplyvom češtiny, a to najmä mechanickým prepisovaním legislatívnych textov. Jeho používanie v slovenskom jazyku je však chybné.

Správne teda hovoríme: *s cieľom podporiť vzdelávanie, s cieľom zamestnať (sa), s cieľom stanoviť dane.*

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2002>

Text 18 Predložky u a pri

V jazykových prejavoch pomerne často nachádzame použitie predložky **u** v slovných spojeniach typu: *táto vlastnosť sa vyskytuje u ovocia, sú rovnaké ako u zvierat, prírastky u dobytky, u dovozu platí táto podmienka, stojí u telefónu, zaplatil u okienka, pristavil sa u nábytku, mám u seba peniaze*. Predložka **u** je však v uvedených spojeniach použitá nesprávne.

Pri vyjadrení zreteľa sa predložka *u* v spisovnej slovenčine spája len s osobnými podstatnými menami (*u mladých ľudí pozorujeme, u sestry mi to prekáža*). V miestnom význame používame namiesto predložky *u* náležitú predložku **pri**. Správne teda hovoríme: *táto vlastnosť sa vyskytuje pri ovocí, sú rovnaké ako pri zvieratách, prírastky pri dobytku, pri dovoze platí táto podmienka, stojí pri telefóne, zaplatil pri okienku, pristavil sa pri nábytku, mám pri sebe peniaze (mám so sebou peniaze)*.

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2003>

Text 19 Najčastejšie jazykové nedostatky v úradných dokumentoch

Nesprávne alebo nevhodne

použité výrazy

A

aerosol

anesteziológ

antidatovať

auditor

autentičnosť

B

báger

Správne použité výrazy

aerosól

anestéziológ

antedatovať

audítor

autentickosť

bager, rýpadlo

bežné číslo

poradové číslo

bitumen, bitumenový

bitúmen, bitúmenový

C

cestou súdu, ministerstva

prostredníctvom súdu, ministerstva

cez to všetko

napriek tomu

cyrilometodejský

cyrilo-metodský, cyrilo-metodovský

čas od času

z času na čas, občas

čiastka (na rekonštrukciu sa použila čiastka
948 tis. korún)

suma (*čiastka je časť celku, t. j. správne
hovoríme: na rekonštrukciu sa použila suma
948 tis. korún, ale aj použilo sa 948 tis.
korún*)

činiť: suma činí

suma **predstavuje, robí, je**

D

dátum: dátom (*inštrumentál jedn. č.*)

dátumom

d'aleko viac

oveľa viac, omnoho viac

depozičný (depozičný limit)

depozitný (depozitný limit)

diaľnica: diaľnic (*genitív mn. č.*)

diaľnic

dispečink

dispečing

dielčí

čiastkový

dlhodobé

dlhodobo

dobyť pohľadávku

vymôcť pohľadávku

dokazovací materiál

dôkazový materiál

dolupodpísaný

podpísaný

doluvedený

uvedený

dopad (negatívny dopad na zamestnanosť)

**dosah, účinok, vplyv, dôsledok (dopad =
dopadnutie spôsobené spadnutím
niečoho niekam, t. j. správne hovoríme:
negatívny vplyv na zamestnanosť)**

doposiaľ

dosiaľ, posiaľ, doteraz, dodnes

doprevádzať, doprovod

sprevádzať, sprievod

dosýťovaný (dosýťovaný mušť)

dosycovaný (dosycovaný mušť)

došetriť (došetriť priestupok)

dovyšetrovať (dovyšetrovať priestupok)

došlá pošta

prijatá pošta

dovolávať sa predpisov

odvolávať sa na predpisy

drážny (drážne teleso)

dráhový (dráhové teleso)

F

fond: fondami (*inštrumentál mn. č.*)

fondmi

G

gulička: guličiek (*genitív mn. č.*)

gul'ôčka: gul'ôčok

H

hermetičnosť

hermetickosť

horeuvedený

uvedený, predtým uvedený, prv uvedený

I

inšpektoriát (dopravný inšpektoriát)

inšpektorát (dopravný inšpektorát)

J

jednanie

rokovanie

jednať (vo vláde, v parlamente)

rokovat' (vo vláde, v parlamente)

jedná sa o... (pričom sa jednalo o také výrobky ako napr. vianočné ozdoby)

ide o... (pričom išlo o také výrobky ako napr. vianočné ozdoby)

jednatel'

konateľ, zástupca

jednorázove

jednorazovo

jednosmenný (jednosmenná prevádzka)

jednozmenný (jednozmenná prevádzka)

je tomu tak

je to tak

je treba

treba

K

karantenný

karanténny

klient: klientami (*inštrumentál mn. č.*)

klientmi

kočíkareň

kočíkáreň

končiť: predstavenie končí

končiť sa: predstavenie sa končí

konkurenciaschopnosť

konkurencieschopnosť

korešpodencia

korešpondencia

krátkodobe

krátkodobo

M

majetkoprávne, majetko-právne

majetkovoprávne

majetkovoprávny, majetko-právny

majetkovoprávny

materiálnotechnický

materiálno-technický

manager, menežér

manažér

managment, menežment

manažment

maštidlá

mastidlá, mastivá

mimo zákon

mimo zákona (*mimo = predložka s
genitívom*)

mimo iného

okrem iného

množstevný

množstvový

N

nadobudlý

nadobudnutý

nájomci

nájomcovia

na každý pád

v každom prípade

naniest' pripomienky

predložiť, vysloviť pripomienky

napomáhať, napomôcť niečomu

napomáhať, napomôcť niečo (*väzba s
akuzatívom*)

národnohospodársky

národohospodársky

neide

nejde

neodstraniteľný

neodstrániteľný

neprijme

neprijme

nezlúčiteľný

nezlučiteľný

nežiadúci

nežiaduci, neželateľný

niekto: niekym

niekým

O

obsažený

obsiahnutý

odchýľka

odchýľka (*genitív mn. č. odchýlok*)

oko, oká (niečo podobné oku): ok (*genitív mn. č.*)

ôk

ohľadom

**pokiaľ ide o, čo sa týka, vzhľadom na, s
ohľadom na, so zreteľom na**

opilosť

opitosť

opravárenstvo

opravárstvo

ošetriť (v zmluve by mali byť ošetrené aj
dôsledky odstúpenia od zmluvy)

upraviť, rozriešiť, vyriešiť (v zmluve by
mali byť vyriešené aj dôsledky odstúpenia
od zmluvy)

P

pilotný (pilotný projekt)

úvodný, uvádzací, testovací, skúšobný

	(skúšobný projekt)
pilotne (projekt je pilotne realizovaný v stredoslovenskom regióne)	skúšobne, na úvod (projekt sa skúšobne realizuje v stredoslovenskom regióne)
podieľať sa	podieľať sa
pokiaľ sa týka	čo sa týka, pokiaľ ide o
portfolio	portfólio
potenciálny	potenciálny
povolenka	povolenie
požívatiný	požívatiný
predať skúsenosti, list	odovzdať skúsenosti, list
preddavkove	preddavkovo, preddavkom, ako preddavok
premlčovať	premlčovať
preplatiť cestovné	vyplatiť cestovné
presiahly	presiahnutý
prevádzkarňa, prevádzkareň	prevádzkareň
prevážny	prevažný
priestorove	priestorovo
prievlečný (prievečná stuha)	prevlečný (prevlečná stuha)
produkt: produktami (<i>inštrumentál mn. č.</i>)	produktmi

profesný

profesijný, profesiový, profesionálny

projekt: projektami (*inštrumentál mn. č.*)

projektmi

R

rad: v neposlednej rade

v neposlednom rade

rakev

rakva

razítko

pečiatka

respektívne

respektíve

reštruktúrizovaný

reštrukturalizovaný

rozhodčí (rozhodčí súd)

rozhodovací (rozhodovací súd)

S

skončiť (program skončí poobede)

skončiť sa (program sa skončí poobede)

smenový

zmenový

sprostiť viny

zbaviť viny

stokoruna

stokorunáčka

šekove

šekovo, šekom

šetrenie

vyšetrovanie, zisťovanie, prešetrovanie

šetrit' príčiny požiaru

**zisťovať, skúmať, vyšetrovať príčiny
požiaru**

štúdijný

študijný

T

tento: tohoto (*genitív*)

tohto

tlačítko

tlačidlo

tak vzácny, tak dobrý

taký vzácny, **taký** dobrý

U

účel: za účelom zlepšenia

s cieľom zlepšenia, **na** zlepšenie

účelove

účelovo

upresniť

spresniť

úrok: úrokami (*inštrumentál pl.*)

úrokmi

ustavený

ustanovený

ustavujúci

ustanovujúci

V

včetne

vrátane, včítane

vid'

pozri

vydávateľ

vydavateľ

výchovnovzdelávací

výchovno-vzdelávací

vyprostiť

uvoľniť, vyslobodiť

vyrúbiť

vyrubiť

vzniklý

vzniknutý

Z

začať/začínať (podujatie začalo)	začať sa/začínať sa (podujatie sa začalo)
zahájiť schôdzu, rokovanie	začať, otvoriť schôdzu, rokovanie
zákonodárny	zákonodarný
záujemca: záujemci (<i>nominatív mn. č.</i>)	záujemcovia
zcudziť, zcudzovať	scudziť, scudzovať
z časti (lety, ktoré absolvovali lietadlá NATO z časti nad územím SR)	sčasti (lety, ktoré absolvovali lietadlá NATO sčasti nad územím SR)
zmenečne	zmenkovo, zmenkou
zmenečník	zmenkovník
zošľacht'ovací	zošľacht'ovací
zúžitkovať	zužitkovať

<http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/statny-jazyk/jazykove-okienko-145.html>

Text 20 Je to tak

Vo verejných rečových prejavoch sa neraz stretávame s formuláciami *je tomu tak, ako je tomu teraz, ako tomu bolo pred piatimi rokmi*, v ktorých ukazovacie zámeno *to* je v datíve, teda v tvare *tomu*. Lenže v spisovnej slovenčine v takýchto výpovediach je správne používať zámeno *to* v základnom tvare, čiže v nominatíve: ***je to tak, ako je to teraz, ako to bolo pred piatimi rokmi***.

<http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2004>

Zdroj textov:

Text 1:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#P.C3.A1dov.C3.A9_pr.C3.ADpony_2

Text 2: <http://jazykovaporadna.sme.sk/q/2776/#>

Text 3:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#S.C3.BAhrnn.C3.A9_pomenovania_rodiny_na_-.C3.AD.2F-ov.C3.AD.2F-ovci_.5B11.5D

Text 4: <http://jazykovaporadna.sme.sk/q/135/>

Text 5:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Percent.C3.A1

Text 6:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Vykanie

Text 7:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Fyzik.C3.A1ne_jednotky_a_ich_zna.C4.8Dky

Text 8:

http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_niektor%C3%BDch_ch%C3%BDb_v_sloven%C4%8Di_ne#Interpunkcia

Text 9: <http://jazykovaporadna.sme.sk/q/335/>

Text 10: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Je%20veta%20%E2%80%9ETento%20probl%C3%A9m%20mus%C3%ADme%20>

[%C4%8Do%20najsk%C3%B4r%20porie%C5%A1i%C5%A5%E2%80%9C%20spr%C3%A1vna?](#)

Text 11: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Odsek>

Text 12: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykov%C3%A9%20okienko%20Pom%C3%A1ha%C5%A5%20komu/%C4%8Domu>

Text 13: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%20Nespisovn%C3%A9%20sloves%C3%A1%20%E2%80%9Ejedna%C5%A5%E2%80%9C%20a%20%E2%80%9Eprejedna%C5%A5%E2%80%9C>

Text 14: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Riadite%C4%BE%20Nov%C3%A1k,%20riadite%C4%Beka%20Nov%C3%A1kov%C3%A1>

Text 15: <http://jazykovaporadna.sme.sk/q/2188/>

Text 16: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2001>

Text 17: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2002>

Text 18: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2003>

Text 19: <http://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/statny-jazyk/jazykove-okienko-145.html>

Text 20: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/325/jazykove-okienko-vsetky-uverejnene-poznamky-1d1.html#Jazykove%20okienko%2004>